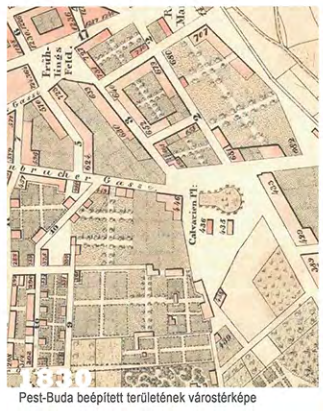
KÖZTÉRMEGÚJÍTÁSI NÍVÓDÍJ 2015

KÁLVÁRIA TÉR REHABILITÁCIÓJA

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

I. katonai felmérés
Budapest területére vonatkozó szelvényei

Pest-Buda beépített területének várostérképe

Pest áttekintő topgráfiai térképe

Az áthelyezett barokk kálvária az Epreskertben

Józsefváros szab.terve

A Kálvária téren az 1710-es években felállították a Kálváriadombot, s ezen **1749**-re **díszes, barokk kálváriát** emeltek, melyhez **tömegével zarándokoltak** a pesti hívek. A betelepülés, parcellázás csak az 1720-as években kezdődött. A 19.sz. elején a Kálvária tér városszerkezeti jelentősége nagy, **Pest egyik központja**. A kálváriát **fasorral keretezett előtér**rel bővítették ki. Az 1838-as árvíz idején több százan kerestek itt menedéket, hiszen -a domb miatt- a **víz itt nem tett kárt**. Az újjáépítésekkel, a gyárak betelepülésével, a 1870-es évektől pedig a bérházépítésekkel, majd a Baross utcai villamos-közlekedés megindulásával a városrész végleg **nagyvárosias negyed**dé alakult. Ebből adódóan a 19. sz. végén a kálváriát **lebontották** és az Epreskertben állították fel. A világháborúkat a környék minden szempontból megsínylette, 19**56-ban pedig sírhantok** álltak a téren. A szocializmusban a tér a **Kulich Gyula** nevet kapta, melyet a rendszerváltásig viselt. A zöldfelületet -jelen rehabilitáció előtt- egészében **2002-ben újították fel**.

VÁROSSZERKEZETI POZÍCIÓ

A Kálvária tér **Budapest VIII. kerületében, a Középső- és Külső-Józsefváros határán**, a Magdolna-negyedben, a Baross utca Fiumei úthoz közel eső szakaszára „felfűzve" helyezkedik el.
A tér két egységre különül el a Baross utca által kettészelve: az északira (HRSZ.: 35865/1) és a délire (HRSZ.: 35865/3)

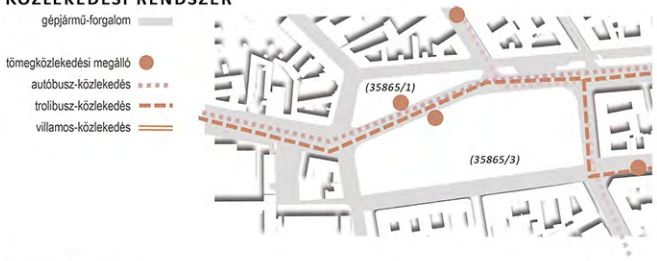

A jelenlegi **városszerkezeti pozíció a múlt összefüggéseiben** értelmezhető. Az egykori városkapu és a kálvária eltűnt, de a kialakult térszerkezet megmaradt. A tér ma is több utca kiindulási pontja, a Baross utca végpontja, **kapu-jellegét** máig őrzi a terület.

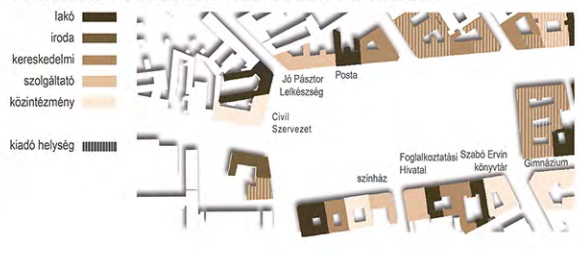

A Rév 8. Zrt. területi felosztása alapján a terület az **Orczy-negyed határán, a Magdolna-negyed déli szélén** fekszik. A kerületben- és a fővárosban is - ez a **két negyed a leghátrányosabb helyzetű.** A környezet leromlása és a társadalmi problémák egymást erősítve a terület szegregációját eredményezik.

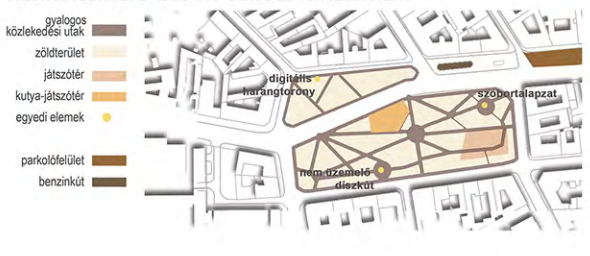
KÖZLEKEDÉSI RENDSZER

TÉRFALON FÖLDSZINTI HELYSÉGEK FUNKCIÓJA

REHABILITÁCIÓ ELŐTTI TERÜLETHASZNÁLAT

A Baross utca közelsége és forgalma intenzív gyalogos közlekedést indukál, így a téren a **gyalogos átközlekedés** az egyik elsődleges használati mód. Területhasználati konfliktust jelentett a **kutyák korlátozás nélküli** jelenléte, az utcán tengődő gyerekek **vandalizmusa**, a parkban történő **drogfogyasztás, prostitúció és a hajléktalanok** megtelepedése.

A BERUHÁZÁS KERETEI

Budapest Főváros Józsefvárosi Önkormányzat és a Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt. közösen kidolgozta a **Magdolna Negyed III programot** (Integrált szociális városrehabilitációs Program). A program keretében a Kálvária tér **komplex rehabilitációját** tűzte ki célul.
A tér megújításának finanszírozása a KMOP-5.1.1/B-12-k-2012-0001 azonosító számú projekt keretében valósult meg.

CÉLKITŰZÉSEK

A rehabilitáció célja volt - a térhasználati **konfliktusok feloldása** mellett-, **visszaadni a tér központi szerepét**, hogy az újra a környéken élők **valódi találkozási pont**ja lehessen. A munka során a **negyed súlyos szociális és társadalmi problémáira** is tekintettel voltunk. A tér **újszerű és kortárs arculat**ának kialakítása révén cél volt a **terület újradefiniálása**, a negyedhez kapcsolódó **negatív képzetek feloldása**, ezáltal a **kerületrész felértékelődése**. Fontos megemlíteni a **közintézmények és kulturális létesítmények** (színház, könyvtár, Csobánc utcai óvoda és szakközépiskola stb.) közelségét is.
A környéken élők a **lakossági fórumokon** nyilváníthatták ki igényeiket, elképzeléseiket, melyeket a tervezés során figyelembe vettünk. (pl. a kutyatulajdonosok igénye volt a kis-és nagytestű kutyák elkülönítése, így mindkét térrészen szükséges volt egy-egy kutyafuttatót lehatárolni).
A tér kialakítása rehabilitációs szakmérnökkel konzultálva készült, tehát megfelel az **akadálymentesség** követelményeinek.

BURKOLT TEREK KIALAKÍTÁSA

A Kálvária tér északi (a helyieknek csak "Kiskálvária") és déli ("Nagykálvária") területegységét a Baross utca fizikailag és funkcionálisan is teljes mértékben elválasztja, **összekapcsolásukra csak vizuális értelemben** volt lehetőség.

Az északi és déli egységen külön-külön kialakított, **összelátható tágas, burkolt terek** adnak erre lehetőséget. Ezek a **városias jellegű**, szabadon használható, nyitott, burkolt terek lehetőséget adnak a buszmegállókkal összefüggő **gyalogos forgalom** lebonyolítására, **várakozás**ra **vagy akár rendezvények** befogadására is. Mind az északi, mind pedig a déli teresedés **anyaghasználat**ában is alkalmazkodik a városias jelleghez. A monolit **betonburkolat** alkalmas intenzív használatú gyalogos felületnek, mégis egyben esztétikus és homogén képet ad. **Nyers egyszerűség**ével illik a negyed arculatához. A déli egység ülőtámfalai monolitbetonból, az északi egység ülőkockái és egyedi hulladékgyűjtői is ehhez igazodva látszóbetonból készültek.

INFOPONT LÉTESÍTÉSE

A projekt keretében az északi egységen megvalósult az **Infopont** épülete. A buszmegállóból és járdáról egyaránt **jól megközelíthető** és látható pozícióban, az egész tér **súlypontjában** kapott helyet. Az építészeti koncepció szerint az Infopont mint figyelemfelkeltő **felkiáltójel** magasodik a téren. Az épület lehetőséget ad mindkét térrész **karbantartásának és felügyeletének** ellátására. Az épület továbbá lehetőséget biztosít kisebb **kerületi rendezvények** megszervezésére, illetve **helyszínt biztosít** a nonprofit szervezetek által szervezett programok lebonyolítására. Az információs pontban **ingyenes tájékoztató kiadványok, szórólapok, plakátok** kihelyezésére nyílt lehetőség. Az épület kettős funkciót lát el: egyrészről egy **zárt raktárhelyiség,** másrészt egy **nyitott információs pont**. A két funkció **külön szinten** kapott helyet. A tetősík meghatározásánál a **napcellák** számára optimális kialakítással számoltunk. Az épület képe más és más nyitva és zárva tartás idején. A déli és nyugati homlokzatán, ahol a nyitottságot sugalló portálszerkezetek helyezkednek el, a tömör panelok nyitott állapotban **előtető**ként funkcionálnak.

HELYSZÍNRAJZ M 1:500

FÉNYKÉPEK A MEGVALÓSULT ÁLLAPOTRÓL

1.KÉP: BURKOLT TÉR A DÉLI OLDALON

2.KÉP: BUSZMEGÁLLÓ ÉS INFOPONT

3.KÉP: INFOPONT ÉS ÜLŐKOCKÁK

4.KÉP: INFOPONT NYITOTT ÁLLAPOTBAN

5.KÉP: INFOPONTON ELHELYEZETT ÓRA

Pályázó:
Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat

Tervező:
Garten Studio Kft.

Kivitelező:
Everling Városépítő Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

MAGYAR MÉRNÖKI KAMARA
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG
MUT

KÁLVÁRIA TÉR REHABILITÁCIÓJA

rehabilitációt megelőző állapot

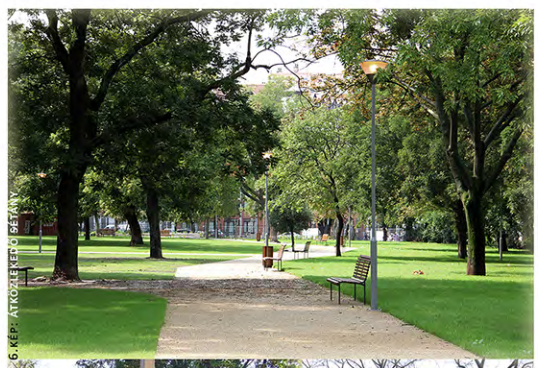
Pihenőpark kialakítása

A déli egység ("Nagykálvária") keleti oldala egy **zárható, átlátható, kutyamentes**, stílusában és hangulatában szelídebb, **pihenésre alkalmas** parkrész. Ezen a térrészen belül található a színház előtt felújított díszkút, különböző pihenőfelületek, a játszótér és az újonnan létesített nyilvános illemhely/kiszolgálóépület is. A bejárati pontok a gyalogos közlekedési kapcsolatokat szem előtt tartva kerültek kijelölésre és a sétányok is a logikus, célirányos közlekedést biztosítják. A sétálóút keresztmetszetének dinamikus váltakozása lehetőséget adott pihenő-teresedések kialakítására.

A téren régóta üresen álló egykori Kulich Gyula mellszobor **megmaradt szobortalapzata** - az elbontás helyett - **új funkciót kapott**: Kocsis Sándor focista (az aranycsapatból) domborművét avatták fel rajta.

A déli egységen a **teljes közvilágítási rendszer megújult**, a bekerített parkban pedig (a játszóteret kivéve) **automata öntözőrendszer** került kiépítésre.

rehabilitáció utáni állapot

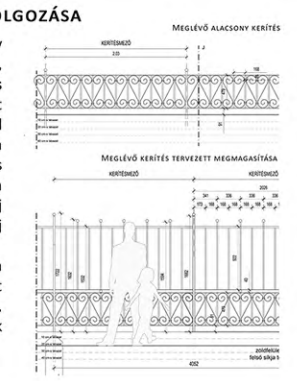

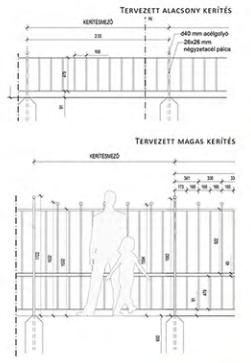

Egyedi kerítésrendszer kidolgozása

A rehabilitációra váró park nagy **értéke** volt meglévő, **lábazatos, kovácsoltvas-jellegű, acélpálcás kerítése**, ám egyértelmű igény volt arra, hogy a tér magas kerítéssel bekerített és zárható legyen. Így a megoldás a meglévő kerítés **felújítása és egyben megmagasítása** lett, az új térszerkezethez igazodva új nyomvonal-szakaszokkal kiegészítve. Ennek megfelelően a déli egységen található **összes kerítés** (teret körbefutó, játszótér mellett, kutyafuttató mellett) egyedi tervek alapján készült, formai egységben.

Kiszolgálóépület létesítése

A játszótérhez tartozó **kiszolgáló-épületet egy belső védett helyre** pozícionáltuk.

A **fedett-nyitott ter**et is magában foglaló, négyszög alaprajzú épülettömeg **egységes homlokzati felületű tömb**ként jelentkezik, melybe beleharap az előtér, így alakítva ki a fedett bejárati teret. Az előtérből közelíthetőek meg a vizes helyiségek: a kétneműwc, illetve egy pelenkázóval felszerelt akadálymentes wc helyiség. Az előtérből nyílik még a tartózkodó helyiség is (itt akár foglalkozásokat is lehet tartani), mely raktárként is funkcionál.

Mindkét épület **vízzel, csatornával és árammal ellátott, akadálymentes.**

Játszótér felújítása

Az épülethez tartozik egy nagyobb méretű teresedés, melyre szabadtéri mobil bútorokat lehet kirakni, így alkalmas lehet a **gyerek számára kisebb-nagyob foglalkozások megtartására**. Erre a burkolt térre került egy **ivókút** is.

A pályázat keretein belül a játszótéren a szegélyek megtartásával a **burkolatok cseréjére, felújítására** volt lehetőség. A játszótér körüli kerítés elbontásra került és (a korábbihoz hasonló) nyomvonalon **új, magas kerítés** létesült, egy zárható, egyszárnyas kapuval.

A játszóeszközök utólag kerültek felújításra, még vonzóbbá téve a teret.

Díszkút helyreállítása és üzembehelyezése

A bekerített térrészen belül található, a színház előtt, a felújított díszkút. A **„Három figurás díszkút"** (vörösréz lemez szobrokkal), az 1980-as években épült, a szobrászművész **Makrisz Agamemnon**, építész Tokár György volt. A kút ismeretlen ideje, de biztosan **több mint 10 éve nem üzemelt**. A díszkút **Budapest Főváros tulajdona**, a kerület a fenntartója. A díszkút eredeti (1987-88) részletes terveit a Budapest Galéria bocsátotta rendelkezésünkre, a helyreállítás is a Galéria szakfelügyelete mellett történt.

A szökőkút monolit vasbeton szerkezete helyszíni műkővel és előregyártott műkő elemekkel burkolt, illetve a medence íves, előregyártott műkő elemekkel takartak.

Az **építészeti és művészeti értéket teljes mértékben megőrizve** a sérült, reped műkőelemek cseréje, a kilazult, de jó állapotú elemek felszedése és újraragasztása, illetve a felületek teljes átcsiszolására, a repedések szigeteléstechnológiailag szakszerű tömítésére, majd újracsiszolásra volt szükség. Elsősorban a teljes felület nedvességgel szembeni ellenálló képességét kellett megnövelni, oly módon, hogy eközben a felület színe, struktúrája ne változzon meg.

A **vízgépészeti akna** statikailag ép volt, ennek **megtartásával** a **teljes vízgépészet** újraépítést igényelt.

Az akna **lebúvónyílása** korábban kiemelkedett a burkolatszintből, zavaró vizuális elemként, ennek **szintbehelyezését** is sikerült eszközölni.

A szökőkúttal szemben a **térfalon**, a már nem működő színház újra megnyitotta kapuit, **Turay Ida Színház** néven.

*"... talán a programoknak, az Infopontnak, a szakemberek jelenlétének is köszönhető, hogy nem azzal foglalkozik a fiatalok és az idelátogatók egy része, hogy mit, hogyan tudnának tönkretenni... **A tér megtelt tartalommal, programokkal. Az emberek pedig örülnek a megújulásnak, a használható köztérnek:** ezért jobban is vigyáznak rá." (Oberth József, Magyar Emberi Jogvédő Központ)*

Pályázó:
Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat

Tervező:
Garten Studio Kft.

Kivitelező:
Everling Városépítő Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.